

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Arșeleana, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bi-za, Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteșana, Codreana, Codrul, Comuna, Concordia, (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Prăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloi-ia, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Lăgediana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Răureana (Cap. Mândăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Secășana, Seldgeana, Sentinela, Șercădiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnavăneana, Tâbleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad, Zărândeana, Zăgăneana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 aleri.

Problemele economice ale „Asociațiunii” și conferențiarilor acesteia.

III. Conferențiarul cooperativ.

Deși în statutele „Asociațiunii” s'a fost luat dispoziția de a se îndemna poporul să înființeze însoțiri folositoare pentru membrii lor, prevăzute cu statute speciale, cari să fie înaintate la autoritățile competente pentru aprobare, — totuși chestia însoțirilor a fost tratată, până înainte cu doi-trei ani, de organele „Asociațiunii”, ca o chestie pur teoretică.

În concursul publicat pentru ocuparea postului de conferențiar agronomic, la 9 Decembrie 1909, s'a fost prevăzut și următoarea dispoziție:

„va iniția și înființa, în comunele în cari ține prelegeri, însoțiri de tot felul, îndeosebi însoțiri de producțiune și valorizare.”

În circularele adresate de comitetul „Asociațiunii” direcțiunilor despărțămintelor sale în anii 1910, 1911 și 1912, se repetă mereu dispoziția referitoare la importanța însoțirilor economice și li se aduce aminte numitelor direcțiuni, că conferențiarul agronomic va stă în ajutorul poporului nostru la înființarea de tot felul de tovărășii agricole, cum sunt tovărășiile de producțiune și valorizare, la înființarea de bănci populare, lăptării și alte tovărășii cu caracter economic.

Cu o cale conducătorii despărțămintelor și ai agenților comunale au fost rugați cu

insistență, să nu lase nefolosit acest organ al „Asociațiunii”, care poate face servicii însemnate economilor noștri.

Dar toate aceste puțin au folosit pentru a urni din loc chestia așa de păraginită a însoțirilor economice. Conferențiarul agronomic, nefiind invitat de comune și despărțăminte, abia a putut să înființeze 2 însoțiri de credit sistem Raiffeisen, în anul curent.

A trebuit să intervină marele mecenat Vasile Stroescu și prin ideile sale avansate și prin darul său de K 50,000 să provoace un interes și o mișcare mai pronunțată în scopul studierii chestiei tovărășiilor economice și pentru luarea dispozițiilor necesare pentru întruparea acestora.

Dl Stroescu a propus în Martie 1911 ca să se trimită doi tineri, cunoscători în afacerile băncilor, să studieze chestia băncilor sătești, statutele, girarea, contabilitatea și toată legislatura, apoi să vie, să propage și să înființeze bănci pe la sate și cooperative de consum și altele.

În urma acestei dispoziții de însemnătate istorică pentru cooperația românească din țara noastră comitetul central al „Asociațiunii” a trimis pe dl Vasile C. Osvadă să studieze chestia cooperativă în Ungaria, Bucovina și România.

Dsa a satisfăcut acestei însărcinări și, prin o dare de seamă cu titlul „Mișcarea cooperativă”, a arătat istoricul și situația cooperativelor în sus numitele țări, și a făcut și o propunere concretă pentru întruparea și

organizarea cooperăției române în legătură cu darul d-lui Vasile Stroescu.

Comitetul central al „Asociațiunii“ a dat operatul și propunerea dlui Osvadă spre studiere unei comisii, care s'a ocupat de ele în 2 ședințe și rezultatul desbaterilor l'a prezentat comitetului. Acesta a ținut 2 ședințe în cari s'a ocupat cu propunerile comisiei și cu hotărârile prezentate de „Solidaritatea“, care s'a ocupat, și ea, de chestia cooperativelor. În prima ședință comitetul a decis că „Asociațiunea nu poate înființa băncile populare cum le contemplează dl Vasile Stroescu; ea, în sensul statutelor sale, poate face numai propagandă prin presă și prin conferențieri emiși din sânul său. Roagă deci pe dl Stroescu ca suma dată să o destineze spre acest scop“.

În ședința a doua dela 27 Aprilie 1912 comitetul a luat mai multe dispoziții referitoare la întruparea însoțirilor. Între aceste dispoziții este și următoarea:

„Se va angaja (deocamdată provizoriu) un tânăr cu pregătire specială, care, împreună cu conferențiarul agronomic al „Asociațiunii“, va cutreera ținuturile locuite de Români din patrie, ținând prelegeri populare, arătând poporului însemnătatea însoțirilor economice, felul și modul întocmirii lor, îndemnându-i să întocmească astfel de însoțiri după trebuințele locale, dându-i toate informațiunile de lipsă pentru inițierea acestor însoțiri și punându-i la dispoziție tipăriturile necesare.

„Când nu vor fi în excursiuni, acest specialist împreună cu conferențiarul agronomic, vor prevedea agendele de birou cu privire la propaganda pentru însoțirile economice. vor purta corespondența cu frunțașii diferitelor comune și vor face rapoartele și propunerile de lipsă atât Secției economice, cât și comitetului central. Totodată conferențiarul cooperativ angajat va fi și secretarul Secției economice a „Asociațiunii“.....

„Totodată conferențiarul cooperativ al „Asociațiunii“ va ține în fiecare vară cel puțin un curs de o săptămână în care va da, celor ce vor afla de bine să se înscrie, toate informațiunile de lipsă cu privire la însoțirile economice, despre care e vorba“.

Hotărârile din ședința comitetului dela 27 Aprilie au fost prezentate dlui Stroescu care nu s'a arătat învoit să le accepteze. După mai multe explicații, ce i s'au dat în scris și verbal, cum și în urma participării Dsale la adunarea generală a „Asociațiunii“ din 13 și 14 Octomvrie a. c., în care s'a discutat cu multă seriozitate chestia cooperativelor, aprobându-se hotărârile comitetului central, se speră că și D-sa va aproba dispozițiile luate în vederea întrupării cooperativelor.

Pe baza acestor considerații, comitetul central a publicat concurs pentru ocuparea unui post de conferențiar cooperativ, care expiră la 15 Decemvrie a. c.

Agendele acestui conferențiar s'au stabilit în modul următor:

1) va avea să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri;

2) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo, unde e terenul prielnic și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor;

3) să compună și să îngrijească a se tipări statute tip, registre de contabilitate tip formulate pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor;

4) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi.

5) va fi secretarul Secțiunii economice a „Asociațiunii“.

Retribuția conferențiarului va fi salar anual de K 2400. Cu ocazia călătoriilor va primi o diurnă de K 6 și cheltuelile de drum (în tren bilet de cl. II).

Astfel, după multe peripeții și după mult încunjur, „Asociațiunea“ ar fi ajuns, în fine, cu ajutorul d-lui Stroescu, să pornească o lucrare practică și cu sorți de isbândă pentru organizarea economică a țărânilor noastre, chestiune pe care dl Andreiu Bârseanu, președintele „Asociațiunii“ în discursul său de deschidere a adunării generale din a. c., o caracterizează în modul următor: „Problema aceasta este, poate, cea mai însemnată, care bate la porțile instituțiunii noastre și îndeobște ale tuturor factorilor chemați să îngrijească de înaintarea poporului, din carele face parte și dela deslegarea înțeleaptă și corectă a ei atârână, de bună seamă, o parte însemnată a viitorului nostru“.

De dorit este acum, în primul loc, să se poată angaja un conferențiar cooperativ, care să-și înțeleagă pe deplin chemarea și să o privească drept un apostolat, pentru că numai în chipul acesta propaganda, ce e contemplată pentru organizarea economică a țărânilor noastre se va putea realiza în condiții favorabile și va putea să iee avânt.

Dupăce, cum am arătat în articolul din numărul precedent al revistei noastre, cum și în articolul de față, conferențiarului agronomic i s'a dat ca problemă să stăruie și dânsul, pentru întruparea însoțirilor economice, rezultatele acțiunii cooperative au să fie, fără îndoială, cu atât mai rodnice.

Dar pentruca acțiunea să se poată face cu spor, este neapărat necesar ca ea să se săvârșească după un plan bine chibzuit, conform împrejurărilor noastre.

Și lucrarea conferențiarului cooperativ, ca și aceea a conferențiarului agronomic, nu trebuie lăsată la discreția comunelor noastre și a despărțămintelor „Asociațiunii“.

Lucrul de căpetenie este și aici, ca conferențiarul cooperativ să fie trimis, din centru,

după un plan bine combinat și să nu se aștepte, ca comunele și despărțămintele să-l cheme.

Când zicem să se procedeze astfel, nu înțelegem că dispozițiile în acest scop trebuie luate fără a cere părerea și concursul, absolut indispensabile, ale căpeteniilor despărțămintelor și prin acestea a frunțașilor din comune.

Nu, ci comitetul central are să dezigneze, înainte de toate, comitatele și despărțămintele din acel comitat, în cari va avea să trimită pe *conferențiarul cooperativ*.

Dupăce, s. e., pentru *conferențiarul agro-nomic* s'ar designa comitatele: *Alba-de jos, Hunedoara, Turda-Arieș, Bihorul și Sătmarul* cu despărțămintele, cari le aparțin, pentru *conferențiarul cooperativ* s'ar putea designa următoarele comitate:

1. *Făgăraș*, (despărțămintele: Bran, Făgăraș, Șercaia și Zernești);
2. *Cojocna*, (despărțămintele: Cluj, Hida-Huedin, Mociu și Teaca);
3. *Solnoc-Dobâca*, (despărțămintele: Beclean, Dej, Gârbău, Gherla și Lăpușul-unguresc);
4. *Caras-Severin*, (despărțămintele: Bocșa, Bozoviciu, Caransebeș, Lugos, Oravița, Orșova (Mehadia) și Teregova);
5. *Timișoara*, (despărțămintele: Buziaș, Ciacova, Lipova, Timișoara și Vârșeț). Adecă în total 25 de despărțăminte.

Procedura va fi întocmai ca și cea indicată, unde a fost vorba de activitatea conferențiarului agricol. Adecă: în fiecare din aceste 25 de despărțăminte se vor alege câte 5 comune, în total 125 de comune.

Comunele însăși vor fi stabilite cu ajutorul comitetelor cercuale ale despărțămintelor și a frunțașilor din comune, fiind și aici cu considerare la împrejurarea ca aceste comune să fie alese din diferitele regiuni ale despărțămintelor și ca la prelegeri să poată participa măcar câțiva frunțași din toate comunele învecinate ca, în chipul acesta, propaganda să străbată, pe cât va fi posibil, în toate comunele despărțământului.

Pe calea aceasta, în timp de 125 de zile, *conferențiarul cooperativ* ar putea face o propagandă sistematică în totatătea comune și unde ar găsi terenul prielnic, ar putea, de fapt, să și înființeze câte o însoțire de credit sistem Raiffeisen sau altă însoțire economică.

Restul timpului din cursul anului ar fi să-l întrebuințeze *conferențiarul cooperativ* în birou pentru îndeplinirea celorlalte agende,

ce-i sunt încredințate spre rezolvare, cum și pentru ținerea de *cursuri cooperative*, mai ales cu preoții și învățătorii.

Conferențiarul cooperativ va pregăti înainte de toate o prelegere despre ființa și folosul însoțirilor de credit și de economii sistem Raiffeisen, apoi prelegeri despre ființa și folosul celorlalte feluri de însoțiri economice. Succesiv apoi va întocmi: statute, regulamente, instrucțiuni, tipărituri etc.

Făcându-se din partea comitetului central și a celorlalți factori, dispozițiile, de cari am făcut amintire în articolul precedent și în cel de față, credem că activitatea conferențiarilor „Asociațiunii” nu ar putea să nu între în calea sa firească, producând pretutindeni rezultatele așteptate de toți ceice avem durere față de starea înapoiată a poporului nostru și dor pentru a o înlocui cu alta mai multumitoare.

Incheind, recomandăm comitetului „Asociațiunii” să facă uz de îndrumările aici expuse și recomandăm și oamenilor din jurul băncilor noastre să sprijinească din toate puterile acțiunea cooperativă pornită de „Asociațiune” prin conferențiarii săi specialiști.

„Esechiana”, „Salvator” și „Consortes”.

Cetitorii noștri de sigur își aduc aminte de cele ce am scris noi sub titlul de mai sus înainte de aceasta cu câteva luni. Am susținut anume, că tribunalul din Eszék a pornit cercetare contra reuniunii de asigurare de caiapodul „Esechiane”, „Salvator” și altele asemenea frumuseți, cari își făceau trebușoarele și cu deosebire reclam și printre Românii noștri și am prorocit că nu peste mult vor fi zăvorșite, închise ca nește întreprinderi netrebnice și primejdioase. — Cu aceea ocaziune am luat în nume de rău ziarelor noastre că se angajază a publică — fie și pe bani — reclame pentru asemenea întreprinderi nesolide, arătând că prin aceasta fac pagubă și rău mare nenorociților noștri de țărani. Observările noastre, în loc să fie binevenite, au făcut sânge rău. Una dintre gazetele noastre a protestat, iar reprezentanța din Timișoara a uneia dintre întreprinderile condamnate a dat de știre — prin chiar organul comitetului nostru național — că toate scrisorile sunt calomniile și că a intentat proces calomniatorilor. La acestea ne-am spus din nou cuvântul. Am declarat că nu credem în intentarea procesului, căci un astfel de proces ar fi sdrobitor pentru reuniunile implicate și am susținut că cu toate svărcolirile — deruta va urmă cu siguranță matematică. Și aceea ce am prorocit a și urmat. *Tribunalul din Eszék a ordonat lichidarea acestor reuniuni*. Acest fapt azi e recunoscut — spre rușinea lumii — de însăși reuniunile cari până mai eri alaltăeri scui-pau foc

contra ori cui ar fi cutezat să le tragă la îndoială soliditatea.

Poate mulți se vor întreba, cu ce dovedim afirmațiunile de mai sus? Cu însuș circularul prin care una dintre însoțirile citate încunoștințează pe clienții săi că tribunalul i-a ordonat lichidarea. Circularul acesta ni l-a trimis un biet vechil de pădure Român din Biharia, care de ani de zile își trage dela gura copilașilor să-și poată plăti „asecuratia“ dela „Esechiana“ și care ne întreabă pe noi că ce are de a face acum? Am fi dorit să nu-i mai fi dat niciodată răspunsul cerut. Și de ar fi numai singur. Câte sute și mii de români sărmani nu se vor tângul alături cu vechilul nostru, fără să le poată nimeni ajuta nici chiar aceea pressă a noastră, care a făcut pe supăratul când i s'a imputat publicarea reclamelor acestor primejdioase întreprinderi.

Ca o dovadă și memento totodată lăsăm să urmeze circularul, amintit mai sus. Este de următorul cuprins:

P. T. membrii ai reuniunii de ajutor reciproc din Eszék.

Insolida conducere de afaceri a celorlalte reuniuni de ajutor reciproc din Croația și Slavonia a îndemnat tribunalul din loc ca for comercial să ordoneze, cu datul de 16 Noemvrie 1912, la propunerea procuraturii regești, lichidarea și a acestei reuniuni.

În urma acestora, membrii reuniunii sunt rugați, ca în decurs de șase luni să-și insinueze taxele de membrii și competențele plătite lichidatorilor pentru ca averea institutului să se poată repartiza în proporția plătirilor.

Întreaga avere mobilă și imobilă a institutului va fi realizată și după trecerea termenului de șase luni va fi repartizată. După acestea, începând cu ziua de astăzi, nu mai luăm spre știre nici un caz de moarte și nici o căsătorie și toate afacerile de asigurare, contractate până acum le declarăm de nevalide. Despre toate celelalte veți fi înștiințați.

Eszék, la 19 Noemvrie 1912.

Direcțiunea reuniunii de ajutor reciproc din Eszék.

Conținutul acestui nefast circular spune totul. Avera crățată ani de rând a sute și mii de oameni e primejdioasă. Cei-ce se credeau asigurați pentru caz de moarte sau pentru zestre, rămân „să capete — proporțional — din averea ce se va realiza“. Cât va fi aceea — o putem spune. O nimica mare. Bieții membrii să fie buni bucuroși că eventual să nu trebuiească a mai și plăti pentru acest cadou de Crăciun.

Am spus de nenumărate-ori și am și arătat lipsa de soliditate a afacerilor „Esechiane“ și a celorlalte — dar n'am fost crezuți. Acum — ne vom cuminti poate.

Încă un cuvânt! După calapodul „Esechiane“ există și în Timișoara o astfel de reuniune. O chiamă „Bios“. Și aceasta are de furcă de multă vreme cu tribunalul. Că ce va fi și aci, nu o mai spunem, de teamă să nu supărăm pe cei-ce s'ar putea supăra. Atâta însă totuș am putea întreba: Nu văd cei dela „Bios“ că reuniunea lor orice poate fi — numai reuniune de asigurare nu? Nu văd?

Societățile de asigurare și cursul efectelor publice.

Una dintre cele mai grele urmări ale situațiunii financiare critice din zilele noastre este reducerea neobicinuită a cursului dela efectele publice. — Lumea financiară nu cunoaște o a doua reducere de cursuri așa de însemnată ca cea de acum. Multe din efecte au scăzut — față de trecut, adică față de 31 Decemvrie — cu aproape 10%. Imprejurarea aceasta preocupă în mod foarte însemnat pe conducătorii întreprinderilor publice, cari au stocuri mai mari de efecte în portofoliile lor. Și aceasta din cauză că în bilanțele dela finea anului curent, diferența cu care s'au redus cursurile la efecte va produce însemnate deficite. Între întreprinderile mai mult îngrijate sunt societățile de asigurare, cari — după natura afacerilor lor — au cele mai multe efecte publice. Și cu tot dreptul, trebuie să fie îngrijate, căci după cum arată di I. Poór, directorul soc. „Generali“, în Nr. dela 27 Nov. al ziarului „Pester Lloyd“ pierderile deja până acum se urcă la aproape 20 milioane coroane. Ca o dovadă despre aceasta lăsăm să urmeze câteva din cifrele comunicate de dânsul. Societățile de asigurare, ce lucrează în Ungaria au avut la 31 Decemvrie 1911 în valori nominale:

Scrișuri fonciare . . .	K 288.956,700.—
Efecte de stat . . .	„ 54.642,000.—
Obligațiuni comunale etc. . .	„ 38.770 000.—
Acțiuni, lozuri etc.	„ 7.828.300.—
Total	K 390.197.000.—

Valoarea de curs a acestor efecte la 31 Dec. 1911 și la 18 Noemvrie a. c. arată următoarele diferențe:

	la 31 Dec. 1911	la 18 Nov. 1912
Scrișuri fonciare	K 275 283,293.—	K 259.962 542.—
Obligațiuni . . .	„ 36.388 785.—	„ 34 725,288.—
Efecte de stat . . .	„ 49.979.865.—	„ 47.007.591.—
Total	K 361.651,943.—	K 341.695.421.—

Rezultă dară că între cursurile dela aceste două perioade — fără valorile de acțiuni — există o diferență de *K 19.956,522* — care — dacă cursurile rămân în starea de azi — va trebui arătată ca pierdere.

Firește că aceasta pierdere nu se poate considera ca *perdere efectivă*. Ea va putea fi compensată îndată ce se restabilesc cursurile normale. Și până atunci însă cercurile financiare, cari înțeleg că în decurs de o lună schimbări mari nu se vor face, se întreabă cum să facă să delătorească această pacoste din bilanțele din 1912? S'a indicat ca mijloc potrivit modificarea legii comerciale în sensul ca efectele să se ia la bilanț cu valoarea de procurare și cu scopul acesta s'au și făcut interveniri la guvern, dar până

acum fără rezultat. Speranța de a se face ceva în favorul inventarizării efectelor cu cursul de procurare e destul de mică așa că putem lua aproape ca sigur ca bilanțele din anul curent ale societăților pe acții vor aduce ciudate rezultate. Și ca societățile pe acții — se înțelege în măsură mai redusă — vor avea să sufere și băncile mari, cari au stocuri mari de efecte. Ce va fi — vom vedea.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaris-tilor români din Ungaria“.

Relativ la starea și lucrările „Fundațiunii pentru ajutorarea ziarisților români din Ungaria“, Epitropia fundațională comunică următoarele:

I. Donațiunea Nina Cservedi născ. Ciato, care — cum s'a mai raportat — a testat fundațiunii șase acțiuni de ale băncii „Arieșana“ din Turda, a fost predată Epitropiei fundaționale, care la rândul său a transpus-o institutului „Ardeleana“ din Orăștie spre administrare. Valoarea nominală a acțiilor donate face K 600, iar cursul lor aproape K 800. Epitropia a exprimat executorului testamentar și totodată reprezentant al urmașilor fer. testatoare, dlui Dr. Dani! Szabó, avocat în Blaj recunoștința sa.

II. Starea fundațiunii, care cu finea lui August a. c. eră de K 38.187·29 a crescut în aceste trei luni din urmă cu următoarele sume:

1. Donațiunea dnei Nina Cservedi	K 600.—
2. Donațiuni pentru broșura „Episcopii Bob și Adamovici“ de Dr. I. Lupaș	„ 568·06
3. Dela „Bihoreana“, Oradea-mare	„ 100.—
4. Ajutor anual dela „Societ. pentru fond de teatru român“	„ 100.—
5. Dela cununia dlui N. Frâncu din Cârțișoara (bani gata și o acție)	„ 203·92
6. Sume intrate prin „Gazeta Transilvaniei“, Brașov	„ 324·20
7. Sume cvitate prin „Tel. Român“	„ 90.—
8. Sume cvitate prin „Drapelul“	„ 10.—
9. Dela dl I. Morar, Săscior	„ 50.—
10. „ tinerimea din Toplița	„ 31·52
11. „ dl Dr. Aug. Bardossy, Sasca	„ 20·40
12. „ dl Căpit. D. Florian, Orăștie	„ 10.—
Total	K 2,108·10

Cu această sumă starea fundațiunii per 30 Nov. a. c. este deci de 40,295·39.

Sibiiu, la 3 Decembrie 1912.

Epitropia fundațională.

Afaceri de dare.

Darea de venit a întreprinderilor obligate la dare de seamă publică.

La „Solidaritatea“ s'a făcut întrebarea dela unul din institutele noastre de bani, — membru a însoțirii — dacă direcțiunea financiară este sau nu în drept să ceară în chestii de dare, conspectul acționarilor cu numele ocupațiunea și locuința lor, precum și numărul acțiilor, ce le posed? Răspunsul dat numitului institut a fost că direcțiunile financiare nu au — în baza legilor și ordinațiunilor existente — un asemenea drept.

Acest caz ne îndeamnă să dăm în cele de mai jos unele deslușiri în chestia dării de venit a întreprinderilor obligate la dare de seamă publică, de cari se țin și băncile.

Asupra dării de venit la întreprinderile obligate la dare de seamă publică, aici la noi, conțin dispoziții următoarele legi:

Articolul de lege VIII din 1909.

Novela de dare din 1912 referitoare la modificarea articolilor de lege VI, VII, IX, X și XI din 1909, conținând și unele dispoziții în legătură cu aceste modificări.

Articolul de lege XVIII din 1911 despre prolongirea privilegiului Băncii Austro-Ungare.

Articolul de lege XIV din 1908 despre înțelegerea stabilită între ministeriul ungar și cel austriac de finanțe pentru încunjurarea prescrierii de dare dublă la acele întreprinderi, cari lucrează în ambele părți ale Monarhiei etc.

Afară de acestea mai sunt și alte legi, cari cuprind dispoziții parțiale referitoare la dările, de acest fel, cari însă se referă mai mult la scutirea de sub dare a unor sau altor întreprinderi.

Dar nu numai legile sunt a se consulta în cazuri de acestea, ci o tot așa de mare atențiune este a se da ordinațiunilor și diferitelor deciziuni principiale emanate dela organele guvernului resp. ale ministerului de comerț, adică ale organului executiv al legislației. — Ca izvoare de consultat în afaceri de dare la întreprinderile, de cari ne ocupăm sunt a se numi: Ordinațiunea de executare Nr. 75000 din 1910, precum și alte ordinațiuni de importanță mai mică și deciziuni principiale al ministerului de finanțe, cari însă de regulă se fac cunoscute numai forurilor financiare, cari cer anume deslușiri în anumite cazuri concrete de litigiu.

Mai sunt apoi de interes a se consulta diferitele proiecte de legi de dare și motivările, apoi rapoartele comisiunii financiare parlamentare, notele oficiale despre pertractarea diferitelor legi de dare în parlament, precum și actele referitoare din parlament și casa magnaților etc. În fine trebuie ținut seamă și de deciziunile principiale ale judecătoriei administrative, referitoare la dări peste tot.

În sensul ordinațiunii de executare Nr. 75000 din 1910 amintită, la darea de venit a întreprinderilor obligate la dare de seamă publică sunt supuse următoarele întreprinderi comerciale:

1. Cu sediul în Ungaria.

a) societățile pe acții;

b) societăți în comandită pe acții;

c) societățile ca responsabilitate limitată;

d) însoțirile;

e) întreprinderile de asigurare întrucât aceste în baza legii comerciale (art. de lege XXXVII §§. 198, 243 și 457) sunt obligate a-și prezenta la judecătoria scotelile de încheiere.

2. Asemenea întreprinderi străine dacă sub firmă proprie, prin filiale sau agenturi operează și în Ungaria (art. de lege XXXVII din 1875 §§. 210 și 230) sunt supuse aceluiași legi de dare numai cu privire la afacerile lor din Ungaria.

3. Tot aici aparțin și întreprinderile de linii ferate publice și vicinale, casele de păstrare, resp. institutele de bani, cari în sensul statutelor lor sunt îndreptățite a primi bani în depozit, înțelegându-se aici și institutele de bani municipale și comunale (orășenești). (Novela de dare din 1912).

În fine cad sub aceleași dispozițiuni și întreprinderi miniere asupra cărora nu sunt în vigoare dispozițiile speciale ale legii de dare pentru mine (băi).

Enumărând mai sus pe scurt isoarele de informare pentru cei interesați ca contribuenți sub raportul de întreprinderi obligate la dare de seamă publică, credem că va fi de interes să arătăm și unele dispoziții legale mai deaproape referitoare la măsurarea acestor dări.

Legea pretinde sub pedeapsă de K 100—500 ca într'un anumit interval întreprinderile obligate la dare de seamă publică se prezintă, organelor financiare anumite date, de cari este absolută nevoie la stabilirea dării:

I. Legea dispune, că întreprinderile obligate la dare de seamă publică, dacă s'au constituit și și-au început activitatea, sunt obligate a anunța aceasta în interval de 15 zile la cea direcțiune financiară (în Budapesta inspectorul regesc de dare), pe al căreia teritor se găsește sediul întreprinderii.

Cu aceea ocazie:

- a) să se alăture un exemplar din statute,
- b) să se arate capitalul fundamental (de acții) solvit;
- c) să se notifice, că centrala (matera) unde își are sediul și să se înșire toate filialele (agenturile principale) cu numele și sediul lor.

Din punct de vedere al dării sunt a se considera de filiale:

1. La institute de bani: filialele;
2. La societăți de asigurare: agenturile principale;
3. La întreprinderi miniere fiecare mină singulară (mai multe mine, cari stau în legătură) chiar și dacă se extinde pe hotarul mai multor comune;
4. La alte feluri de întreprinderi, afacerile lor din alte comune.

La întreprinderile deja în ființă la intrarea în vigoare a legii resp. a ordinațiunii, datele amintite mai sus se acuiră din oficiu.

II. Direcțiunea (reprezentanța întreprinderii) are să anunțe direcțiunii financiare respective — în decursul afacerii — tot în interval de 15 zile încă următoarele schimbări, ce ar obveni în afaceri:

- a) modificarea statutelor;
- b) fuziunea cu alte întreprinderi;
- c) dizolvarea întreprinderii prin lichidare și anume împrejurările de sub a. și c. după înregistrarea lor în registrul firmelor.
- d) deschiderea de filiale noi cu numele și sediul lor.

e) urcarea sau reducerea capitalului social, cea din urmă după ce a urmat încheierea în sensul legii comerciale (art. de lege XXXVII din 1875 §. 209 din partea tribunalului competent și arătându-se Nr. hotărârii tribunalului). Aceste înștiințări sunt a se păstra apoi lângă fasiunile de dare (vállomási iv). (§. 6 al legii).

Precum s'a arătat și mai sus, întârzierea sau întrelăsarea acestor înștiințări se pedepsește cu K 100—500.

Această pedeapsă o stabilește în forul prim Direcțiunea financiară (în Budapesta inspectorul de dare). În contra hotărârii acestui for se poate apela în decurs de 15 zile la comisiunea de dare a judecătoriei administrative și în contra hotărârii acesteia la ministerul de finanțe (§. 33 la legii).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 5 Decembrie 1912.

Situația pieței internaționale de bani continuă a fi încordată. După ultimo s'a observat, ce este drept, o mică ameliorare în Berlin, în curând însă situația s'a agravat din nou, și atât băncile, cât și escontorii privați își impun cea mai mare rezervă. În urma acestui fapt cererile mari de bani căutând satisfacere la Banca imp. germană, nu este exchis ca aceasta, în timp apropiat, să fie nevoită a-și urca etalonul oficial. Discontul privat de altcum a cotate în ultimele zile $5\frac{1}{2}\%$ pentru scadențe scurte și 6% pentru scadențe lungi.

În London discontul privat s'a redus până la $4\frac{1}{2}\%$, totuși cercurile financiare nu privesc prea optimistic situația, după-ce sunt în prospect nouă retrageri de aur pentru America.

În piața internă de bani asemenea este neschimbată situația. În piața deschisă afacerile pauzează și toate trebuințele de bani caută și află satisfacere la Banca Austro-Ungară al căreia sumar dela 30 Nov. a. c. arată adevărate cifre de record, cum n'a avut Banca în tot decursul existenței sale. Circulația de bancnote supuse la dare a crescut cu K 277-98 mil. la K 471-38 mil. Portfoliul cambial cu K 176 mil. la K 1212-8 mil. pe când Lombardul s'a sporit cu K 48.26 mil., la K 216-1 mil. În același timp Rezerva metalică s'a redus cu K 15-4 mil. la K 1546-8 mil. Între astfel de împrejurări urcarea etalonului oficial poate să devină și la noi iminentă. Discontul privat a cotate de altcum în Viena $5\frac{7}{8}\%$, dar numai nominal; în Budapesta peste tot nu s'a cotate.

CRONICA.

Rugare. Adresăm on. noștri abonenți — bănci, ca și particulari — din nou insistența rugare de a-și achita de urgență restanțele de abonament și de inserțiuni, cari reprezintă și la noi o sumă considerabilă și pentru a cărora plată au fost rugați nu demult și în scris, fiecare în special.

*

Necrolog. Dumitru Moldovan, directorul executiv și membru în direcțiunea institutului „Monoreana” din Monor a încetat din viață la 25 Noemvrie a. c. în etate de 82 de ani.

— **Cornel Crișan**, vice-prezidentul direcțiunii institutului „Piatra” din Teiuș a încetat din viață la 1 Decemvrie a. c. în etate de 38 de ani.

Mobilizarea capitalului. Conform unei lucrări statistice a economistului francez Alfred Neymarck la finele anului 1911 băncile de emisiune europene au avut o rezervă de aur în sumă de 12.545 milioane franci. Tot atunci circulația de bancnote a fost de 23.478 milioane franci.

La finele lui Iunie a. c. se cifră rezerva de aur cu K 13 142 milioane, rezerva de argint cu K 2852 mil., iar circulația de bancnote cu K 22 655 mil.

Interesante sunt datele referitoare la rezerva de aur și circulația de bancnote a băncilor de emisiune din țările aparținătoare alianței triple și entente-ului triplu. Conform acesteia a avut la 30 Iunie a. c.

	aur	bancnote în circulație
Germania fcs	1110 mil.	2610 mil.
Austro-Ungaria „	1300 „	2413 „
Italia „	3434 „	1620 „
total fcs	3434 mil.	6643 mil.

La aceiași dată a avut:

	aur	bancnote în circulație
Anglia fcs	1027 mil.	fcs 730 mil.
Rusia „	3472 „	„ 3470 „
Franta „	3263 „	„ 5111 „
total fcs	7762 mil.	fcs 9311 mil.

Toate 6 băncile de emisiune au avut deci la finele lui Iunie a. c. aur în valoare de 11196 mil. franci, pe când circulația de bilete s'a cifrat cu 16,954 mil. franci.

Posta Redacțiunii.

Unui membru al însoțirii „Mugurul”. Însoțirea D-V. pân' acum nu și-a încheiat și publicat încă bilanțul pe 1911/912. Cauza acestei întârzieri neobiciuite nu ne este cunoscută nici nouă. Adresați-Vă deadreptul „Mugurul”, care credem că Vă va lămurii.

Sumar.

Problemele economice ale „Asociațiunii” și conferințării acesteia. — „Esechiana”, „Salvator” și „Consortes”. — Societățile de asigurare și cursul efectelor publice. — Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”. — Afaceri de dare. — *Revista financiară*: Situațiunea: *Cronică*: Rugare, Necrolog, Mobilizarea capitalului, Numărul ovreilor.

Anunț.

Un tânăr român absolvent de școală comercială, liber de miliție, posedă perfect limbele română și maghiară, caută un post de practicant la vre-o bancă din patrie.

La adresa:

Laurențiu Sima.
(Felsőszék com. Szilágy).

„CASSA DE PĂSTRARE”

societate pe acții în Mercurea. (Szerdahely, Szeben m.).

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea postului de **secretar** împreună cu următoarele emolumente:

1. Salar anual K 1 800.—
2. Cvarțir în natură, eventual 25% dela salar bani de cvarțir.
3. Urcarea de 10% din salar tot la 3 ani.
4. Tantiema statutară și participarea la fondul de pensiune.

Dela reflectanți se recere să dovedească că au absolvat vre-o școală comercială.

Cererile de concurs sunt a se înainta până la 20 Decemvrie 1912 st. n.

Direcțiunea.

„BISTRITIANA”

institut de credit și de econ. soc. pe acții în Bistrița.

A V I Z.

Direcțiunea societății acționare „BISTRITIANA”, institut de credit și econ. în Bistrița, în ședința din 20 Octomvrie 1912 a decis **urcarea etalonului** de interese la **depunerile 1—6000 Cor.** la **5¹/₀%**, iar la **depunerile peste 6000 Cor.** la **6⁰%**.

Aceasta dispoziție va intra în vigoare cu 1 Ianuarie 1913.

Direcțiunea inst. de credit și econ.
„Bistrițiana”.

„CASSA DE PĂSTRARE”

societate pe acții în Mercurea. (Szerdahely, Szeben m.).

A V I Z.

„Cassa de păstrare” societate pe acții în Mercurea primește **depuneri**:

- până la **2000 Cor.** cu **5⁰%**
dela **2000—5000 Cor.** cu **5¹/₂%**
dela **5000 Cor.** în sus cu **6⁰%**, iar
dela 1 Ianuarie 1913 urcă etalonul la depunerile vechi cu **1¹/₂%**.

1—3

Direcțiunea.

„DOINA“, tipografie și librărie, societate pe
acții, Beiuș (Belényes).

CONVOCARE.

Prea stimații acționari ai institutului pe acții „Doina“ librărie și tipografie din Beiuș sunt poftiți la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține Marți, în 17 Decembrie 1912 st. n. la 3 oare d. a. în localul institutului „Dăganul“ cu următoarea

Ordine de zi:

1. Alegerea alor trei acționari pentru verificarea procesului verbal și de scrutinători pentru actul de alegere.
2. Raportul direcțiunii despre rezultatul operațiunilor societății, bilanțul și propunerile în legătură cu aceasta.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Absolutorul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.
6. Eventuale propuneri.

Beiuș, la 30 Noembrie 1912.

Direcțiunea.

Bilanțul, Contul Perdere și Profit sunt afișate în localitatea institutului și le poate controla ori cine.

Debit. — Vagyon.

Contul Bilanț. — Mérleg számla.

Credit. — Teher.

	K	f		K	f
Cassa — Pénztárkészlet	330	54	Capital social — Részvénytőke	25,000	—
Acționari — Ré-zvényesek	3,648	—	Diversi creditorii — Különféle hitelezők	29,363	99
Mobililar — Felszerelés	2,406	40			
amortizare — leírás	246	40			
Marfá — Arú	14,752	58			
Tipografia — Nyomda	19,610	49			
amortizare — leírás	1,961	04			
Diversi debitori — Különféle adósok	3,596	76			
Perdere — Veszteség	12,226	66			
	54,363	99		54,363	99

Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.

	K	f		K	f
Marfá — Arú	4,846	31	Interese — Kamatok	432	54
Chirie — Házbér	1,380	—	Tipárituri — Nyomatványok	7,891	62
Spese diverse — Különféle kiadás	1,574	58	Perdere — Veszteség	12,226	66
Salare și plățile culegătorilor tipografi — Fizetések és a betűszedők bérei	10,413	64			
Dare — Adó	89	38			
Amortizări — Leírások	2,286	91			
	20,550	82		20,550	82

Beiuș (Belényes), la 1 Noembrie 1912.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATOSÁG:

Dr. Ioan Ciordaș m. p., președinte. — elnök.

Dr. Gavril Cosma m. p.

Dr. Constantin Popovici m. p.

Dr. Petru Hetcan m. p.

Ioan Iepure m. p.

Lucian Bolcaș m. p.

Ioan Petra m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Subsemnatul comitet am examinat contul bilanț și contul perdere și profit și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alóírott felügyelő bizottság jelen mérleg és nyereség és veszteség számlákat megvizsgáltuk és azokat az intézet könyveivel megegyezőknek találtuk.

Ioan D. Bogdan p m.

Ioan Bușiția m. p.

Ioan Delean m. p.

Proprietar și editor: Constantin Popp.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.

„DOINA“, könyvnyomda és könyvkereskedés
részvénytársaság, Belényes.

MEGHIVO.

A „DOINA“ könyvnyomda és papírkereskedő, belényesi részvénytársaság tagjai ezennel meghivatnak

az I-ső rendes évi közgyűlésre,

mely 1912 évi december 17-én d. u. 3 órakor, Belényesen, a „Drăganul“ pénzüzet helységében fog megtartatni az alábbi

Napirenddel:

1. Három részvényes kijelölése a jvk hitelesítése és a nettáni választási aktusra szavazatszedő bizottságkénti működés céljából.
2. Az igazgatóság jelentése, a mérleg megállapítása és az ezzel kapcsolatos indítványok tárgyalása.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat,
5. A felügyelő bizottság megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Belényes, 1912 november 30-án.

Az igazgatóság.

A nyereség és veszteség, valamint a mérleg számla a társaság üzlethelységében közszemlére kifüggesztetett, az bárki által ellenőrizhető és betekinhető.